

Trajtım rajonal I Evropes Juglindore - Roli I Rregullatoreve dhe Siguria e furnizimit –

Nina GRALL-EDLER, *Pergj e Seksionit ECRB - Ceshtjet e Rregullatorit*
Sekretariati i Komunitetit te Energjise

Konferenca e ERE-s “Sektori i Energjise ne Shqiperi, Sfidat dhe Rregullimi”

Tirane, 7 Tetor 2010

- ▶ **PSE NJE TRAJTIM RAJONAL?**
- ▶ **PER KOMUNITETIN E ENERGJISE – RAJONI I 8-TE**
 - ▶ **ZONA GJEOGRAFIKE**
 - ▶ **BAZAT**
- ▶ **ROLI I RREGULLATORVE**
- ▶ **SIGURIA E FURNIZIMIT**

- ▶ **PSE NJE TRAJTIM RAJONAL?**
- ▶ **PER KOMUNITETIN E ENERGIJE – RAJONI I 8-TE**
 - ▶ **ZONA GJEOGRAFIKE**
 - ▶ **BAZAT**
- ▶ **ROLI I RREGULLATORVE**
- ▶ **SIGURIA E FURNIZIMIT**

KU TE FILLOHET

Tregje te vogla

Rreg. te ndryshem

Ligjore

Institucional

Permbajtja

Konkurrenc e ulet

Monopole

Tregje te mbylluar

Cmime te rreg

Infrastruktura

CFARE DUHET

Integrim ne treg

Harmonizim

Rregulla ligjore

Rregullat e tregut

Strukturuar e konkurr

Hapja e tregut

Hyrja e palev treta

Cmimet e tregut

Investimet

Stabilitet

Shkalla

Trajtim i Kom te Energjise

Trajtim rajonal si zgjidhje!

Rregulla te perbashk

Aktet e BE-se

Bordi i Rreg

- ▶ PSE NJE TRAJTIM RAJONAL?
- ▶ **PER KOMUNITETIN E ENERGJISE – RAJONI I 8-TE**
 - ▶ **ZONA GJEOGRAFIKE**
 - ▶ **BAZAT**
- ▶ ROLI I RREGULLATORVE
- ▶ SIGURIA E FURNIZIMIT

Harta gjeografike

 CONTRACTING PARTIES EUROPEAN UNION OBSERVERS Vendimi per rajonin e 8 -27.6.2008
Rregullorja e BE-se CAM/CMP (EC)
1228/2003

▶ TRAKTATI PER KRIJIMIM E KOMUNITETIT TE ENERGJISE

■ I firmosur ne Tetor 2005; i hyre ne fuqi me 1 korrik 2006

■ Palet kontraktuese

▶ Bashkimi Evropian

▶ **8** „Palet kontraktuese“: Shqiperia, Bosnja, Maqedonia, Kroacia, Moldavia, Mali i zi, Serbia, UNMIK

■ **14 vende te BE-se** „Pjesemarres“ (qe prej 1.3.2009): AT, BULG, CZ, Qipro, F, DE, GR, H, IT, NL, ROM, Sllovakia, SI, UK

■ **3 vezhgues**: Gjeorgjia, Norvegji, Turqi

■ **Ukraina e** firmosur Traktatin ne date 24 Shtator 2010

■ Permbajtja

▶ implementim i Traktatit (!) – *aktet* → jo axhustim dinamik i akteve te BE-se (p.sh. Paketa e trete)! – kerkon Vendim te Keshillit Ministror Decision

▶ afatet

▶ kuadri institucional

- **Differences between the Contracting Parties widen over time**
- **Acquis primary legislation is still**
 - NOT sufficiently COMPLIANT with the key provisions of the Acquis
 - NOT sufficiently COHERENT accross the region
- **The practical implementation of the Treaty is**
 - FAR BEHIND the transposition of the Acquis and development of required LEGAL FRAMEWORK
 - LAGGING BEHIND (in particular) in effective LIBERALIZATION of the END-USER SUPPLY market
- **Barriers to cross border trade**
 - Destination clauses
 - Import/export fees
 - Different treatment of national and cross border transports

- ▶ PSE NJE TRAJTIM RAJONAL?
- ▶ PER KOMUNITETIN E ENERGIJE – RAJONI I 8-TE
 - ▶ ZONA GJEOGRAFIKE
 - ▶ BAZAT
- ▶ **ROLI I RREGULLATORVE**
- ▶ SIGURIA E FURNIZIMIT

■ **Traktati i Komunitetit te Energjise**

- Direktivat per gazin dhe energjine elektrike (2003/54/EC, 2003/55/EC) dhe Rregulloret ((EC) 1228/2003, (EC) 1775/2005) per percaktimin e rolit te rregullatoreve

■ **Rol kryesor ne vendosjen e kuadrit te tregut**

- Miratim i tarifave te rrjetit dhe pagesat e balancimit
- Mirati i rregullave te aksesit (rregullat e tregut)
- Miratim i zgjidhjes se mosmarrveshjeve
- Rregullim i hyrjes se paleve te treta eshte rregull

■ **Pamvaresia eshte sukcesi!**

■ **ne praktike...**

- Kompetencat ne perputhje me aktet e BE-se ne rajon
- Pamvaresia reale eshte sfidat me e madhe

3rd package improvements for regulators in a nutshell...

- **Stronger independence**
- **Enhanced powers**
- **Issue binding decisions**
- **Stronger oversight of energy companies and insight rights**
 - carry out investigations into the functioning of the markets and impose proportionate measures
 - require from undertakings relevant information
 - impose effective, proportionate and dissuasive penalties (up to 10% of annual turnover)
 - appropriate rights of investigation and relevant powers of instruction for dispute settlement
- **Consumer protection responsibilities**
- **One single regulatory authority at national level**

Edhe ketu: trajtim rajonal eshte zgjidhja!

- Bashkepunim me rregullatoret mbeshtet zhvillimet e harmonizuara te rregullave te rregullatoreve ne Komunitetin e Energjise
- Venia ne nje linje e masave rregullatore dhe nje treg rregullator stabel eshte celsi per promovimin e objektivave te Traktatit - integrimi I tregut, lehtesimi I investimeve, konkurrenca, siguria e furnizimit.
- Rregullat per rregullatoret do te harmonizohen me qellim per ta zgjeruar bashkepunimin nderkufitar.
- Perndryshe do krijohen barriera per tregtimin nderkufitar, investimet dhe per rrjedhoje sigurim ne furnizim.

⇒ **Bordi i Rregullatoreve ECRB nje platforme rajonale per rregullatoret**

- ▶ PSE NJE TRAJTIM RAJONAL?
- ▶ PER KOMUNITETIN E ENERGIJE – RAJONI I 8-TE
 - ▶ ZONA GJEOGRAFIKE
 - ▶ BAZAT
- ▶ ROLI I RREGULLATORVE
- ▶ **SIGURIA E FURNIZIMIT**

► Unaza e gazit

▶ Kerkesat
ligjore rajonale
te korrdinuara
CAM & CMP

▶ Status
quo:
kordinim
bilateral-
kordinim i
mire

▶ Kjo nuk i
permbush
detyrimet
ligjore!

 CONTRACTING PARTIES

 EUROPEAN UNION

 OBSERVERS

 8th Region - MC Decision 27.6.2008
regional CAM/CMP Reg. (EC) 1228/2003

Per sigurine e furnizimit zgjidhja eshte trajtim rajonal!

Faleminderit per vemendjen!

CONTACT

Nina Grall-Edler
Head of ECRB Section, Regulatory Affairs
Energy Community Secretariat
Nina.grall@energy-community.org
Web: www.energy-community.org